

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü : Çelebiler Mah. Damgacı Sok. No:1-3 / ISPARTA
 Telefon : 0.246.232 57 71 – 223 27 98
 Faks : 0.246.232 61 42
 e-posta : kulturturizm@isparta.gov.tr
 Elektronik Ağ : www.ispartakulturturizm.gov.tr

Isparta Valiliği : 0.246.223 80 80
 Isparta Müze Müdürlüğü : 0.246.218 34 37
 Yalvaç Müze Müdürlüğü : 0.246.441 50 59
 Uluborlu Müze Memurluğu : 0.246.531 24 99
 Eğirdir Turizm Danışma Bürosu : 0.246.311 43 88
 Atabey Kaymakamlığı : 0.246.271 30 71
 Atabey Belediye Başkanlığı : 0.246.271 20 10

Metin ve Redaksiyon

Abdullah KILIÇ İl Kültür ve Turizm Müdürü

Zehra TEKİN Enformasyon Memuru

Fotoğraflar

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce hazırlanıp
 İl Özel İdaresi kaynaklarıyla bastırılmıştır.

Ücretsizdir
 Isparta - 2011

T.C.
ISPARTA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Atabey Ertokuş Medresesi

Isparta
Türkiye'nin Bahçesi

ATABEY

Atabey ilçesi kuzeyden Senirkent ve Uluborlu, batıdan Gönen, güneyden merkez ilçe Isparta, doğudan da Eğirdir ilçeleri ile çevrilidir. İlçenin kuzeyini ve batısını Barla Dağı engemelendirir. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu Barla Dağı'nın güneyinde 1.000-1.500 metre yüksekliğinde platolar yer alır. Güneyde Bozanönü Ovası'nın bir bölümü ilçe sınırları içinde kalmaktadır. Isparta Ovası'nın kuzeye doğru uzantısı olan bu ova, denizden 959 metre yükseklikte olup, Isparta ovasından Araptepe, Bozanönü, Erenler ve Çeşme tepeleriyle ayrılır. İlçe iklim itibariyle Akdeniz ve kara iklimi arasında bir özellik göstermektedir.

İlçenin Harmanören köyü sınırları içindeki Gündürle Höyük'te daha önce yapılan yüzey araştırmaları ve Prof. Dr. Mehmet Özsait tarafından 1993 yılında yürütülen kazı çalışmaları sonucunda, buranın son Kalkolitik Çağdan MÖ 1000 yılı sonlarına kadar kesintisiz sayılabilecek yerleşmelere sahne olduğu anlaşılmıştır. Höyükte yer alan küp mezarların, ilk Tunç Çağı başlarından, Orta Tunç Çağ başlarına kadar kullanıldığı belirlenmiştir.

Antik Çağ'da "Agrai" veya "Agpia" olarak adlandırılan Atabey yöresi MÖ 334'te Büyük İskender'in egemenliği altına girmiştir. Büyük İskender'in komutanlarından I. Seleukos Nikator'un oğlu I. Antiokhos Soter tarafından kurulan Seleukela Kenti, ilçenin güney batısında yer alan Bayat Köyü sınırları içerisindedir. Bölgenin MÖ 133'te Roma egemenliğine girmesinden sonra İmparator Claudius döneminde (MS 41-54) Claudioseleucela adını alan şehir, daha sonra "demirden" anlamına gelen "Sidera" ön adını alarak Seleucela Sidera şeklinde adlandırılmıştır.

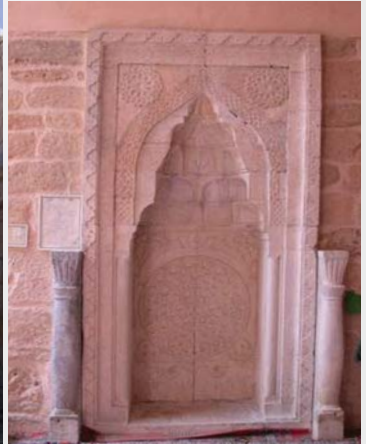

İslamköy Gül Bahçesi

Seleukeia'nın Bizans döneminde Agrai (Atabey) ile aynı piskoposluğa bağlandığı kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Malazgirt Zaferi ile Anadolu egemenliğinin Selçuklulara geçmesinden sonra, Atabey'i 1224'de Alaaddin Keykubat'ın Su-Başısı Antalya Valisi bulunan Mubarizüddin Er-Tokuş aldı. Selçuklular döneminde bilinçli bir şekilde kervansaray ağıyla donatılan Konya-Antalya güzergahındaki yerleşmelerden birisi olan Agros'a (Atabey) önem verildiği, Ertokuş tarafından burada 1224 yılında inşa ettirilen medreseden anlaşılmaktadır. 13. yüzyıl başında tamamen Türkleşen bölgede, önemli bir yerleşim merkezi olarak beliren Atabey'deki medrese Osmanlı Devleti eğitim sistemi içinde de fonksiyonunu devam ettirmiştir. Atabey'in 1478, 1501, 1522 ve 1568 tarihlerindeki kayıtlara göre, Eğirdir'e

bağlı bir nahiye olduğu yazılıdır.

O zamanki adı ile Agros, 16. yüzyılda Hamit Sancağı'ndaki 16 pazaryerinden birisidir. Nahiyenin Pamuklu (Pembeli) köyünde yetiştirilen pamuğun işlenmesi sonucu dokunan ve Osmanlı ülkesinde "Donluk" denilen kumaşı oldukça ün kazanmıştır.

Cumhuriyet döneminde, 1926 yılında TBMM kararıyla, Atabey ismiyle anılmaya başlanan belde, 1953 yılında Bucak, 01.04.1960 tarihinde de ilçe statüsüne getirilmiştir.

Atabey ilçe merkezi Isparta'ya 22 km uzaklıkta olup, çoğunluğu çift yol olmak üzere asfalt yol ile bağlıdır. İlçenin ekonomik yapısı, kuruluşundan bu yana genelde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Özellikle, 1970 yılından sonra, Atabey ilçesinde ve çevresindeki yerleşmelerde çeşitli sanayiler kurulmaya başlanılmıştır. İlçenin yüzölçümü 202 km²'dir.

Gezilir Görülecek Yerler

İlçe sınırları içinde bulunan başlıca tarihi ve kültürel varlıklar, Ertokuş Medresesi, Feyzullah Paşa Camii, Sinan (Kurşunlu) Camii, Seleukeia Sidera Antik Kenti, Harmanören (Göndürle)'de meydana çıkartılan 41 Küp Mezar, Göndürle I-II ve Pamuk Höyükler'dir.

Ertokuş Medresesi

Selçuklu Atabeyi Mübarizeddin Ertokuş tarafından H.621 (M.1224) yılında yaptırılmıştır. Taç kapısının yukarısında 0,82 x 90 cm ölçülerindeki bir bölümde Selçuk Sülüsü tipinde yazılmış, Arapça 5 satırlık kitabesi vardır. Mübarizeddin Ertokuş Vakfiyesi'nde medresenin adı geçmekte olup; medresenin idaresi, görevlilerin istihkakları gibi konular vakfiyede hükme bağlanmıştır.

Planı dıştan dışa 19,85 x 25,15 m.lik bir dikdörtgendir. Kapalı avlulu ve tek eyvanlı tiptedir. Batı ekseninde yapıya bitişik türbe yer alır. Doğu cephe ekseninde hafif dışa taşkın portal ile kuzey ve güney cephelerin doğusunda birer kapı bulunmaktadır. Portal nişinin karşılıklı yüzlerinde beşer cepheli birer niş vardır.

Yan ve arka duvarlar çeşitli büyüklükte sert kalkerden klasik çağ mimari blokları ile yapılmıştır. Bunlar arasında sütunlar Yunanca kitabeler ve güney doğuda bir Roma büstü kabartması göze çarpar. Sonradan alaturka kiremitli, iki satırlı, ahşap bir çatı ile örtülmüştür. Kapının bulunduğu doğu cephesi ince yönü kalker kaplıdır. Portalin etrafındaki süsler çağdaş Selçuk binalarındakilere nazaran daha sadedir.

İki yanda, çentikli iki şerit içinde sivri kemer şeklinde genişçe bir hendesi kabartma şeridi içinde sivri kemer altında basık kemerlidir. Sivri kemerle kabartma şeridi arasında etrafı saç örgüsü kabartmalı, büyük bir rozet vardır. Sivri kemerle basık kemer arasında inşa kitabesi bulunmaktadır. Kitabede "Bu medresenin yapımını dinin ve dünyanın yüce sultanı, müminlerin önderi, fetihlerin

babası, Keyhüsrev oğlu Keykubat zamanında yüce Allahın rahmetine muhtaç zayıf kulu Abdullah oğlu Ertokuş 621 yılının mübarek Ramazan ayında emretti” yazılıdır.

Sivri kemerin ayaklarında kabartmasız, ince birer yapışik sütun vardır. Kapı girintisinin iki yanında içi istalaktitli iki küçük niş yer almıştır. Basık kemerin derzleri kademelidir. Kapının içinde, sivri tonozla örtülü 3,65 x 3,90 m ölçülerinde bir holün iki yanında sivri takviye kemeri altında lentolu iki oda vardır. Bu holden bir kapı ile iç avluya girilmektedir. İçi 10,40 x 10,60 m ölçülerinde, bir avlunun ortasında 4 mermer sütunun taşıdığı ve sivri kemerler üstünde, ortasında 2.50 m çapında bir açıklık bulunan kubbesi vardır. Dört köşede, sütunların gerisinde birer küçük kubbe, yanlarda 4 sivri tonoz bulunmaktadır. İki yanda, güneyde 6, kuzeyde 5 oda vardır. Odaların kapılarının lentoları kabartmalı Bizans mimari parçalarından yapılmıştır. Avlunun batısındaki sivri tonozlu eyvanın kible tarafında Selçuk kabartmaları ile süslü güzel bir mihrap bulunmaktadır.

Feyzullah Paşa Camii

Feyzullah Paşa Camii Atabey'in Müftü Mahallesinde, Ertokuş Medresesi'nin tam karşısında bulunur. Medrese avlusu ile cami arasında 5-6 m.lik yol vardır.

Böcüzade Süleyman Sami'nin el yazması "Isparta Tarihi"nde adı geçen caminin H. 900 / M. 1495 yılında yapıldığı yazıyorsa da buna imkân yoktur. Çünkü Osmanlıların kuruluşundan XIX. yüzyıl başına kadar geçen dönemde Köprülüzadeler dışında (Fazıl, Feyzullah, Fazlullah) adında biyografisi verilen paşadan başka birisine rastlamak mümkün olmamaktadır. Yapılış tarihi 1645-1648 yılları arasındır. Caminin üstü eskiden toprak damla örtülüyken, zamanla harap olduğu için 1924 yılında yıkılarak yeniden bugünkü haliyle yapılmıştır. Yapımı sırasında eski gelenek izlerini taşıyan ahşap sütunlar ve tahta işlemler aynen tekrar kullanılmıştır. Caminin tuğla minaresi sağlam olduğundan aynen bırakılmıştır. Minarenin kuzeye bakan kısmında kürsü ile gövde arasında yani pabuç kısmında H. 1278 / M. 1861 tarihli bir kitabe vardır. Bu kitabede minarenin belirtilen tarihte Mehmed Uşşaki tarafından imar edildiğinden söz edilmektedir.

Sinan (Kurşunlu) Camii

Bu yapıya, Defterdar Burhanettin Paşa Camii de denilmektedir. Isparta'daki Firdevs Bey Camii gibi Mimar Sinan stiliyle H. 1000 / M. 1591 yılında yapılmıştır. Tek kubbeli olan yapının kubbesi kurşun kaplıdır. Caminin minaresi, basamak merdiveni, orta direk ve dış duvarının bir bütün olarak oyulduğu kaskakların üst üste dizilmesiyle meydana gelmiştir.

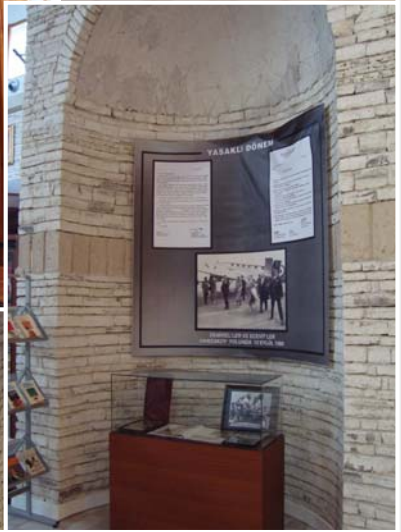

Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi

Müze, Antalya Havalimanı'na 150 km, Isparta Havalimanı'na 45 km, Isparta şehir merkezine 24 km uzaklıkta olan İslamköy'dedir. Külliye şeklinde yapılan ve müzenin de yer aldığı yapılar, 16.000 m2 alana kurulmuştur. Külliye; cami, ana müze binası, kütüphane binası, lojman ve depo binalarından oluşur. Türkiye'nin 50 yıllık medeniyet mücadelesinde Başbakan ve Cumhurbaşkanı olarak da görev alan Süleyman Demirel'in yaşamından, deneyimlerinden örnekler, yurt içi ve yurt dışı gezilerinde kendisine verilmiş olan hediyeler, anı, şükran plaketleri ve fotoğrafları, yurt içi mizah yazarları tarafından değişik dönemlere ait karikatürler, Türkiye'nin kalkınmasında çok büyük önemi olan projelerin temel atma ve açılışlarına ait fotoğraflar çeşitli salonlarda sergilenmektedir. Müzenin kütüphane ve arşiv bölümlerinde yer alan binlerce eser de araştırma yapmak isteyenlere sunulmaktadır.

İslamköy'e gelmişken ekmeğinden almayı unutmayın. Lezzeti ve geç bayatlaması özelliği ile Isparta ve çevresinde çok tanınan yöresel bir ekmektir.

Seleukeia Sidera Antik Kenti

Bir Pisidia Şehri olan Seleukeia Sidera Antik Kenti, Isparta'nın 15 km kuzeyinde, Atabey yolu üzerinde, Bayat Köyü'ndedir. Kentin Seleukos Kralı, I. Seleukos Nikator (MÖ 312-280) ya da oğlu I. Antiokhos Soter (MÖ 280-261) tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Şehir kuzey Pisidia'da askeri yollar üzerinde idi. Kentin adı İmparator Cladius Dönemi'nde "Claudia Seleukeia", MS 7. yy.da "Seleukeia Sidera" olmuştur. Şehir şimdi harap olmuştur. Çoğu mimari parçalar kaybolmuş, toprak altında kalmış ve çevresindeki bazı binalara taşınmıştır. Şehir Kalesi, tepe üzerinde iç içe üç kaleden ibarettir. En iyi ayakta kalan kısmı tepenin güneydoğu köşesindedir. Kale, büyük dikdörtgen bloklardan oluşur. Tiyatronun bir kısmı ayakta kalmıştır. Ayrıca şehrin en önemli kalıntıları, tepenin kuzeybatısında kayalara oyulmuş mezarlardır. Vadideki bazı mezarlar blok taşlardan yapılmış ve dikdörtgen planlıdır. Tepenin kuzeyindeki ikinci tepenin güney yamaçlarında sanduka tipi mezarlar ve taş ocakları, tepenin üstünde yuvarlak mezar yerleri vardır.

Seleukeia Sidera Antik Kenti'nin bulunduğu Hisarlık Tepe'nin yaklaşık 2 km kuzeydoğusunda, İncirli sırtlarındaki Sırçalı Tepe'de, bir bölümü günümüze ulaşmış ve anılan antik kente ulaşımı sağlayan antik yol ile ana kayaya oyularak yapılmış, derinliği 1 m.yi geçmeyen, dikdörtgen planlı, aralarında çoğunlukla yön birliği bulunan (kuzey-güney istikameti) mezarların bulunduğu nekropol tespit edilmiştir.

